

2 Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna

2.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs översiktligt den offentliga sektorns inkomster och utgifter med hjälp av nationalräkenskapernas uppgifter. Den totala inkomsten av skatter och avgifter sätts också i relation till bruttonationalprodukten och utvecklingen av denna s.k. skattekvot beskrivs. Dessutom visas en mer detaljerad redovisning av vissa skatter. Kapitlet avslutas med en sammanställning över den offentliga sektorns utgifter uppdelade på ändamål (verksamhetsområden).

2.1.1 Kort om nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna (NR) är en statistisk sammanställning i kontoform över hela den svenska ekonomin med uppdelning på olika sektorer och olika slag av inkomster och utgifter. NR följer när det gäller begrepp, definitioner och klassificeringar det Europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS 1995). Omläggningen till ENS 1995 slutfördes i maj 1999 och omfattar data fr.o.m. 1993. Statistiska centralbyrån (SCB) har ansvaret för beräkningar och publicering av de svenska nationalräkenskaperna.

Indelning i sektorer

Indelningen i sektorer görs så att enheterna med likartade ekonomiska förutsättningar förs samman. Företagssektorn svarar för produktion av marknadsförda varor samt icke-finansiella och finansiella tjänster. Den offentliga sektorn producerar icke marknadsförda tjänster för individuell och kollektiv konsumtion samt omfördelar inkomster. Hushållssektorn slutligen omfattar alla fysiska personer såväl enskilda som grupper av individer (ideella organisationer och stiftelser). De är dels konsumenter, dels i förekommande fall egna företagare som producerar varor och tjänster.

I NR delas den offentliga sektorn upp i tre delsektorer:

- Den statliga sektorn
- Socialförsäkringssektorn
- Den kommunala sektorn

Till den statliga sektorn räknas departementen och till dem hörande myndigheter och inrättningar. De statliga affärsverken, d.v.s. Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Statens järnvägar och Affärsverket svenska kraftnät, ingår dock inte bland myndigheterna i nationalräkenskaperna utan räknas till företagssektorn. Detsamma gäller de statliga bolagen, t.ex. Vattenfall AB och Svenska Spel AB. Den allmänna sjukförsäkringen (inkl. föräldraförsäkringen) och arbetslöshetsförsäkringen har i och med omläggningen av NR flyttats över till den statliga sektorn. Tidigare låg dessa försäkringar i socialförsäkringssektorn.

Till socialförsäkringssektorn i NR räknas AP-fonderna och Premiepensionsmyndigheten.

Den kommunala sektorn omfattar i denna indelning primärkommuner, landsting och (t.o.m. år 1999) kyrkommuner.

Viktiga summeringar

Nationalräkenskaperna innehåller ett antal viktiga summeringar t.ex. av hushållens konsumtionsutgifter och investeringar. Dessa totalers utveckling används i den samhällsekonomiska analysen som underlag för ekonomisk-politiska beslut. Den kanske mest kända summeringen är bruttonationalprodukten (BNP) som är ett mått på den totala produktionen av varor och tjänster i landet och som kan fördelas på slutlig användning i form av konsumtion, investering och export. Sveriges BNP (till marknadspris) uppgick år 1999 preliminärt till 1 972 miljarder kronor. Detta värde svarar mot inkomster för de anställda (löner), för företagare och kapitalägare (vinster) och för den offentliga sektorn (indirekta skatter minus subventioner).

Svarta inkomster i nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna (NR) skall avspegla all ekonomisk verksamhet. Det betyder att även s.k. svarta inkomster skall inkluderas. Kalkylerna av de svarta inkomsternas totala omfattning baseras i huvudsak på

inbyggda avstämningsmöjligheter inom ramen för NR-systemet. Dessa bygger på identiteten mellan inkomster och utgifter. Den omfattande ekonomiska statistiken, som ligger till grund för NR, visar för ekonomin som helhet genomgående högre värden för utgifter än för inkomster. Orsaken kan t.ex. vara att inköp i detaljhandeln sker med pengar som inte deklarerats som inkomst. Inköpet kommer med som utgift i statistiken efter rapport från detaljhandeln medan inkomsten inte registreras. I NR-kalkylerna förekommer även vissa tilllägg för ej rapporterade utgifter. De branscher som berörs är byggnadsindustri, restauranger och åkerier. Den skillnad som uppkommer mellan inkomster och utgifter tolkas som icke deklarerade inkomster (av tjänst eller näringsverksamhet) i hushållen. Värdet har under senare år legat på närmare 80 mdkr vilket motsvarar 4-4,5 procent av BNP.

2.2 Offentliga sektorns inkomster och utgifter

I 2.1 Tabell redovisas den offentliga sektorns inkomster, utgifter och finansiella sparande för perioden 1993-1999. För att visa den *konsoliderade* offentliga sektorns transaktioner med samhällsekonomin i övrigt, har överföringar mellan olika delar av sektorn tagits bort, t.ex. statsbidrag till kommuner.

2.1 Tabell

Offentliga sektorns inkomster och utgifter 1993-1999, löpande priser mdkr.

Revenue and expenditures of general government sector (consolidated) 1993-1999, current prices, BSEK.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1 Inkomster <i>Revenue</i>	869,7	900,7	971,6	1 041,4	1 070,9	1 145,0	1 190,8
Skatter (Taxes)	524,7	545,7	583,7	632,0	665,1	722,6	779,8
Löpande inkomst- o förmögenh. skatter (Current taxes on income, wealth)	297,7	315,1	346,2	379,0	395,0	428,1	441,5
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	225,9	229,3	235,3	251,5	268,1	292,3	335,9
Kapitalskatter (Capital taxes)	1,1	1,3	2,2	1,6	2,0	2,1	2,4
Socialförsäkringsavgifter (Social security contributions)	198,7	209,8	232,7	257,1	263,8	276,1	265,9
Arbetsgivaravgifter (Employers' contributions)	186,1	191,2	197,5	213,0	210,7	212,5	198,6
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self-employed)	4,8	4,9	5,0	5,4	4,9	4,2	4,4
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	7,8	13,8	30,2	38,8	48,2	59,4	62,9
Ränteinkomster (Interests)	75,4	74,0	73,5	67,8	61,9	56,9	50,4
Övriga inkomster (Other revenues)	70,9	71,2	81,7	84,4	80,2	89,3	94,6
2 Utgifter <i>Expenditures</i>	1 048,3	1 073,6	1 107,0	1 100,3	1 107,5	1 110,0	1 153,9
Transfereringar (Transfers)	602,2	584,1	599,7	581,9	573,6	572,9	572,3
Ränteutgifter (Interests)	89,8	104,8	122,1	124,3	124,1	116,5	108,2
Subventioner (Subsidies)	67,9	65,9	64,7	57,2	49,4	41,9	39,1
Sociala förmåner till hushåll (Social contributions)	349,4	364,0	364,7	356,7	356,7	368,6	376,4
Bidrag till hushållens ideella organisationer (Current transfers to NPISHs)	14,4	16,6	17,5	13,9	15,1	15,6	15,8
Internationell verksamhet (Current international cooperation)	7,9	9,0	13,0	13,0	12,2	17,1	18,5
Övriga löpande transfereringar (Other current transfers)	5,1	6,0	5,2	5,4	6,2	7,6	5,9
Kapitaltransfereringar (Capital transfers)	67,7	17,9	12,5	11,4	9,9	5,7	8,3
Konsumtionsutgifter (Final consumption expenditures)	424,9	436,9	451,4	476,1	484,6	505,0	532,8
Investeringar (Gross capital formation)	21,1	52,6	56,0	42,4	49,3	32,1	48,8
3 Finansiellt sparande (1-2) (Inkomster - utgifter) <i>Net borrowing/net lending</i>	- 178,6	- 172,9	- 135,4	- 58,9	- 36,6	35,0	36,9
Statliga sektorn (Central government sector)	-211,6	-190,0	-149,3	-66,3	-36,3	14,9	76,5
Socialförsäkringssektorn (Social security sector)	31,3	24,5	14,9	12,5	9,9	25,0	-36,7
Kommunala sektorn (Local government sector)	1,8	-7,4	-0,9	-5,1	-10,2	-4,9	-2,9
4 Finansiellt sparande i relation till BNP i procent <i>Net borrowing/net lending in relation to GDP, percent</i>	- 11,9	- 10,8	- 7,9	- 3,4	- 2,0	1,9	1,9

Anm: Vissa belopp för 1999 är preliminära.

Källa: Statistiska centralbyrån, Nationalräkenskaperna

2.2.1 Skatterna ökar sin andel av offentliga sektorns inkomster

Den offentliga sektorns inkomster har i tabellen delats upp i skatter, socialförsäkringsavgifter, ränteinkomster och övriga inkomster. Skatterna, i sin tur, är uppdelade på löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import och kapitalskatter. Dessa skatter presenteras mer utförligt i avsnitt 2.3.1. Socialförsäkringsavgifterna består av arbetsgivaravgifter, egenföretagaravgifter och allmänna egenavgifter. Ränteinkomsterna avser främst AP-fondernas avkastning. Övriga inkomster består bl.a. av överskott från affärsverksamhet och aktieutdelningar.

Med utgångspunkt i de i tabellen redovisade värdena kan de olika inkomstposternas andelar av den offentliga sektorns inkomster beräknas. Under den redovisade perioden har skatternas andel ökat från 60 till drygt 65 procent. Det är framförallt företagets inkomstskatter som ökat sin andel. Socialförsäkringsavgifterna andel av totala inkomster har legat mellan 22 och 25 procent. Av socialförsäkringsavgifterna ökar de allmänna egenavgifterna sin andel medan arbetsgivaravgifterna minskar sin. Summan av ränteinkomsterna och de övriga inkomsterna har minskat sin andel från 17 till 12 procent.

2.2.2 Offentliga sektorns utgifter till hälften transfereringar

Den offentliga sektorns utgifter kan delas upp i transfereringar, konsumtionsutgifter och investeringar. Transfereringar är utgifter som innebär en överföring av medel från den offentliga sektorn till andra sektorer av ekonomin, t.ex. utbetalningar av pensioner och barnbidrag till hushållen och utbetalningar av räntesubventioner till företagen. Transfereringsutgifterna till internationell verksamhet avser u-landsbistånd men även utgifter till bl.a. FN och från år 1995 också den avgift, baserad på bruttonationalinkomsten, som Sverige betalar till EU. Ränteutgifterna består till största delen av statskuldsräntor.

Med konsumtionsutgifter menas bl.a. utgifter för löner till anställda inom den offentliga sektorn samt utgifter för inköp av varor och tjänster. Även varor och tjänster, med socialt ändamål, som den offentliga sektorn köper från företagssektorn och som ges direkt till hushållen, t.ex. privat läkarvård och läkemedel, ingår i de offentliga konsumtionsutgifterna.

Investeringar slutligen avser utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar som byggnader, anläggningar, maskiner och fordon. Även egenutvecklad datorprogramvara ingår.

På motsvarande sätt som för inkomsterna kan utgiftsandelar beräknas. De totala transfereringsutgifternas andel av den offentliga sektorns utgifter har varierat mellan 50 och 57 procent under den redovisade perioden. För konsumtions- och investeringsutgifterna har motsvarande andelar varierat mellan 41 och 46 procent respektive 2 och 5 procent.

Transfereringsutgifternas andel var högst för år 1993 vilket främst berodde på de stora belopp som då betalades ut som bankstöd i form av kapitaltransfereringar.

2.2.3 Offentliga sektorns finansiella sparande numera positivt

Den offentliga sektorns finansiella sparande är lika med skillnaden mellan sektorns totala inkomster och totala utgifter. Av 2.1 Tabell framgår att denna skillnad var negativ för åren 1993-1997 men att den vände och blev positiv fr.o.m. år 1998. Det är staten som främst bidragit till denna utveckling, inte minst genom ökade ränteutgifter till följd av den stora statliga upplåningen. Från och med år 1997 har en avbetalning av statsskulden kunnat ske samtidigt som kronan stärkts och räntenivåerna sjunkit vilket har medfört minskade ränteutgifter som bidragit till ett förbättrat finansiellt sparande.

Socialförsäkringssektorn, som försämrade sitt finansiella sparande åren 1993-1997 vände den utvecklingen 1998 då AP-fondernas fastigheter såldes ut. År 1999 byttes de positiva siffrorna mot ett negativt finansiellt sparande vilket berodde på stora kapitalöverföringar till staten i samband med den nya pensionsreformen.

Vidare framgår också, av 2.1 Tabell, den offentliga sektorns finansiella sparande ställt i relation till BNP. Detta relationstal har under senare tid fått ökad uppmärksamhet främst till följd av att ett av de s.k. konvergenskrav som ställs för deltagande i EU:s monetära union är att den konsoliderade offentliga sektorns underskott inte får överstiga tre procent av BNP.

Vid de redovisningar av konvergenskriterierna som skedde före år 1999 hade EU preciserat definitioner och beräkningsmodeller för BNP och för det finansiella sparandet som inte helt överensstämde med de uppgifter som normalt användes i Sverige. Fr.o.m. år 1999 stämmer definitionerna överens.

2.3 Totala skatter och skatte- och avgiftskvoten

2.3.1 Skatter i nationalräkenskapssystemet

I NR:s skatter ingår löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import och kapitalskatter. Skatter på produktion och import uttaxeras både av EU och av den offentliga sektorn medan de andra typerna av skatter endast uttaxeras av den offentliga sektorn. I NR bokförs skatter vid den tidpunkt då skattskyldigheten inträffar. Endast skatter som är styrkta av taxering, deklaration eller liknande tas med. Skatter som är styrkta av taxering men som aldrig betalas, t.ex. på grund av konkurs, ska inte ingå.

NR gör ingen beräkning av uteblivna skatter som inte är styrkta av skattetaxering

Statsbudgetens (SB) skatteinkomster skiljer sig från NR:s när det gäller bokföringstidpunkt och innehåll. I SB är inkomsterna ofta kassamässiga medan de i NR är mer intäktsmässiga. Det innebär att en skatteinkomst kan hamna på olika år i SB och NR.

Till skillnad mot i NR ingår i SB:s skatter socialförsäkringsavgifter och skattekontots betalningsdifferenser. Betalningsdifferenserna, som är skillnaden mellan under året deklarerade och faktiskt inbetalda skatter, tas inte med i NR eftersom NR bokför de deklarerade beloppen korrigerade för de skatter som aldrig kommer in.

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter

De löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna består dels av inkomstskatter och dels av övriga löpande skatter. Inkomstskatterna omfattar bl.a. skatter på hushållsinkomster (t.ex. inkomster från anställning eller företagande), inkomster eller vinster i bolag, realisationsvinster och skatter på lotteri- eller spelvinster. Övriga löpande skatter omfattar bl.a. förmögenhetsskatter och hushållens motorfordonsskatt.

Skatter på produktion och import

Skatter på produktion och import är i första hand skatter som utgår på förbrukning av vissa varor och tjänster, t.ex. mervärdesskatt och energiskatt (i NR-systemet betecknade produktskatter). Som övriga produktionskatter räknas i NR i princip även sådana lagstadgade socialavgifter som inte har en direkt förmånssida, d.v.s.

för närvarande den allmänna löneavgiften, arbetarskyddsavgiften, den särskilda löneskatten och del av tilläggsavgiften. Även fastighetsskatten ingår enligt NR:s definitioner i övriga produktionskatter.

Kapitalskatter

Kapitalskatterna omfattar arvs- och gåvoskatter och andra oregelbundet uttaxerade skatter och avgifter på kapital.

EU:s skatter

I och med att Sverige år 1995 blev medlemmar i EU så är bl.a. alla importtullar samt en del av mervärdesskatterna en del av EU:s skatteinkomster; tidigare var dessa en del av svenska statens inkomster.

I 2.2 Tabell redovisas löpande inkomst- och förmögenhetsskatter och skatter på produktion och import

2.2 Tabell.

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter på produktion och import fördelade på skatteslag, löpande priser, mdkr.
Current taxes on income and wealth and taxes on production and imports by type of tax, current prices, BSEK.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Löpande inkomst och förmögenhetsskatter (Current taxes on income and wealth)	297,7	315,1	346,2	379,0	395,0	428,1	441,5
Hushåll (Households)	265,0	278,2	309,9	324,1	344,2	367,9	379,7
Förmögenhetsskatt (Tax on net wealth)	2,8	3,1	3,5	5,0	5,3	6,3	6,5
Lotterivinstskatt (Lottery prize tax)	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
Kapitalvinstskatt (Tax on holding gains)	3,1	1,3	3,9	5,6	5,9	5,8	5,5
Motorfordonsskatt (Tax, motor vehicles)	2,5	2,4	2,4	3,3	3,7	3,7	3,8
Inkomstskatt (Tax on income)	256,4	271,1	299,8	310,0	329,1	352,1	363,7
Statlig (Central government)	6,0	23,7	37,1	22,8	36,4	52,6	47,7
Kommunal (Local government)	250,4	247,4	262,7	287,2	292,7	299,5	316,0
Bolag (Companies)	32,6	36,9	36,4	54,8	50,8	60,2	61,9
Förmögenhetsskatt (Tax on net wealth)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kapitalvinstskatt (Tax on holding gains)	2,4	5,0	7,6	7,9	6,4	6,3	6,0
Inkomstskatt (Tax on income)	30,2	31,8	28,7	46,8	44,3	53,8	55,8
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	225,9	229,3	247,6	263,7	282,6	305,0	347,7
Produktskatter (Taxes on goods and services)	196,8	201,6	201,9	200,4	209,0	218,7	228,4
Mervärdesskatter (Value added taxes)	121,0	121,6	124,0	118,0	129,0	134,1	142,9
Statlig (Central government)	121,0	121,6	116,3	109,1	118,3	125,2	134,6
EU (European Union)	--	--	7,7	8,9	10,7	8,9	8,3
Importtullar (Import duties)	4,8	4,9	4,2	3,1	3,5	3,3	3,1
Statlig (Central government)	4,8	4,9	--	--	--	--	--
EU (European Union)	--	--	4,2	3,1	3,5	3,3	3,1
Skatt på bränslen (Tax on fuel)	31,2	34,1	34,9	38,4	38,4	40,0	39,6
Skatt på elektrisk kraft (Tax on electrical power)	8,0	8,1	8,6	11,5	11,1	12,8	13,2
Skatt på drycker (Tax on beverages)	11,4	11,3	11,7	11,6	9,8	10,0	10,7
Tobaksskatt (Tax on tobacco)	6,9	7,2	7,0	7,3	7,5	7,4	7,4
Skatt på finansiella- o kapitaltransaktioner (Tax on financial and capital transactions)	4,6	5,3	3,0	2,7	2,6	4,0	4,5
Försäljningskatt på motorfordon (Registration tax, motor vehicles)	1,3	1,8	1,7	1,3	0,2	0,2	0,2
Skatt på spel och lotterier (Tax on gambling and lotteries)	2,8	2,9	3,0	1,9	1,0	1,1	1,1
Skatt på annonser och reklam (Tax on advertising)	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,0
Vinster från fiskala monopol (Profits of fiscal monopolies)	2,1	1,8	1,8	2,7	3,7	3,6	3,6
Övriga produktskatter (Other taxes on goods and services)	1,7	1,6	0,9	0,8	1,0	1,0	1,0
Statlig (Central government)	1,7	1,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
EU (European Union)	--	--	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Övriga produktionskatter (Other taxes on production)	29,2	27,6	45,7	63,4	73,6	86,3	119,3
Fastighetsskatt (Real estate tax)	14,4	14,9	15,3	24,0	27,1	24,8	23,3
Motorfordonsskatt (Tax on the use of motor vehicles)	1,6	1,6	1,6	2,2	2,5	2,4	2,6
Löneskatter (Payroll taxes)	9,8	10,7	28,4	35,4	41,4	55,8	90,0
Övriga produktionskatter, övrigt (Other taxes on production)	3,3	0,4	0,5	1,7	2,6	3,2	3,4

Anm: Vissa belopp för 1999 är preliminära.

Källa: Statistiska centralbyrån, Nationalräkenskaperna.

fördelade på skatteslag för åren 1993-1999. Av tabellen framgår att inkomsterna från de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna har ökat åren 1993-1999 från knappt 300 mdkr till drygt 440 mdkr. Hushållen svarar för den klart största andelen, men bolagen har ökat sin andel av de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna från 11 procent år 1993 till 14 procent 1999.

Inkomsterna från skatter på produktion och import har ökat åren 1993-1999 från 226 mdkr till 348 mdkr. Det är de övriga produktionsskatterna, och då framförallt fastighetsskatten och löneskatterna som har bidragit till ökningen. Av löneskatterna så är det den allmänna löneavgiften, vilken återinfördes i och med EU-inträdet, som är den skatteinkomst som ökat mest, från 10 mdkr år 1995 till 68 mdkr år 1999. Det procentuella uttaget för den allmänna löneavgiften var 1,5 procent år 1995 och 8,04 procent år 1999. Löneskatterna totalt är mer än nio gånger större år 1999 än 1993.

2.3.2 Skattekvoten har ökat

I den ekonomiska debatten används ofta uppgifter om såväl olika slag av skatte- eller avgiftsbelopp ställda i relation till BNP som den totala summan av skatter och avgifter ställd i relation till BNP. I det senare fallet brukar begreppet (total) skattekvot användas. Förändringar i denna kvot beror givetvis på förändringar både av skatte- och avgiftsuttagen och av BNP. Även andra förändringar kan påverka kvoten, t.ex. förändringar av betalningsrutiner. Den är däremot opåverkad av om exempelvis en lagstadgad socialavgift tas ut som en arbetsgivaravgift eller som en allmän egenavgift.

2.3 Tabell.

Bruttonationalprodukten (BNP) i miljarder kr och skattekvoten i procent av BNP.

Gross domestic product (GDP) in BSEK and total tax revenues as percentage of GDP.

BNP, mdkr GDP, BSEK	Skattekvoten, % av BNP Total tax revenue, % of GDP				
	Totalt, total	därav, of that			Sociala avgifter
		Löpande inkomst och förmögen- hetskatter samt kapitalkatter	Skatter på produktion och import	Sociala avgifter	
		Current taxes on income and net wealth and capital taxes	Taxes on production and imports	Social security contri- butions	
1993	1 497,6	48,3	20,0	15,1	13,3
1994	1 596,4	47,3	19,8	14,4	13,1
1995	1 713,3	48,4	20,3	14,5	13,6
1996	1 756,4	51,3	21,7	15,0	14,6
1997	1 813,1	52,0	21,9	15,6	14,5
1998	1 890,2	53,5	22,8	16,1	14,6
1999	1 972,1	53,6	22,5	17,6	13,5

Anm: Vissa belopp för 1999 är preliminära.

Källa: Statistiska centralbyrån, Nationalräkenskaperna.

Det framgår av 2.3 Tabell, som visar den totala skattekvoten för perioden 1993-1999, att den under perioden stigit från ca 48 till 54 procent. De sociala avgifternas andel har i stort sett varit oförändrad medan de olika skatternas andel ökat under perioden.

2.4 Offentliga sektorns utgifter per ändamål

2.4.1 Stor del av de offentliga utgifterna till social trygghet

I 2.4 Tabell redovisas de totala offentliga utgifterna, d.v.s. summan av transfereringar, konsumtion och investeringar, fördelade på ändamål och sektor för år 1997. Totalen är *konsoliderad* (överföringar mellan olika delar av offentliga sektorn har tagits bort) och är därför inte lika med summan av delsektorerna.

Av tabellen framgår att nästan hälften av statens, socialförsäkringssektorns och primärkommunernas utgifter, ca 45 procent, används till social trygghet. I social trygghet ingår såväl ekonomisk trygghet, d.v.s. ekonomiskt stöd avsett som gottgörelse vid minskad eller förlorad arbetsinkomst eller vid otillräcklig försörjningsförmåga, som social omsorg avseende främst omsorgsverksamhet till individer eller grupper av individer med särskilda behov, t.ex. barn, äldre eller funktionshindrade.

Statens och socialförsäkringens utgifter för social trygghet avser huvudsakligen den ekonomiska tryggheten i form av t.ex. arbetslöshetsersättningar, barnbidrag, föräldrapenning, sjukpenning och pensioner.

Kommunernas utgifter för social trygghet avser främst social omsorg som barnomsorg, vård och omsorg om äldre och funktionshindrade samt individ och familjeomsorg. I primärkommunernas utgifter ingår också socialbidraget.

En stor utgift för den offentliga sektorn, 11 procent av totalen, och framför allt för staten, 25 procent av dess total, är räntor på statsskulden och generella bidrag till kommuner och landsting som i tabellen ligger under ändamål 14, Ofördelade utgifter.

Den offentliga sektorns utgifter för hälso- och sjukvård utgör också knappt 11 procent av de totala utgifterna. Landstingens utgifter ligger till största delen inom hälso- och sjukvård. (75 % av dess total).

Utgifter för utbildning och universitetsforskning utgör 10 procent av den offentliga sektorns utgifter. För primärkommuner utgör utbildningen den näst största utgiften (23 % av dess total).

2.4 Tabell.

Totala offentliga utgifter per ändamål och sektor 1997, mdkr, löpande priser.

General government's expenditures by function and sector 1997, BSEK, current prices.

Ändamål	Sektor Totalt ²		Stat		Social-försäkring		Primärkommuner		Landsting		Kyrkor	
	Totalt ²		General gov.		Social security		Municipal councils		County councils		State church	
COFOG ¹	Mdkr	%	Mdkr	%	Mdkr	%	Mdkr	%	Mdkr	%	Mdkr	%
01 Allmänna offentliga tjänster General public services	112,5	9	51,6	8	0,0	0	46,3	13	16,2	12	0,0	0
02 Försvar Defence	41,2	3	41,6	6	0,0	0	0,2	0	0,0	0	0,0	0
03 Samhällsskydd mm Public order and safety	27,0	2	21,8	3	0,0	0	5,5	2	0,0	0	0,0	0
04 Utbildning och universitetsforskning Education	119,1	10	40,6	6	0,0	0	80,4	23	5,3	4	0,0	0
05 Hälsa- och sjukvård Health	130,2	11	19,7	3	0,0	0	11,6	3	101,6	75	0,0	0
06 Social trygghet Social security and welfare	508,5	42	233,4	35	122,4	99	150,3	43	4,7	3	0,1	1
07 Bostäder och samhällsplanering Housing and community amenity	34,1	3	27,4	4	0,0	0	7,3	2	0,0	0	0,0	0
08 Kultur och fritid mm Recreation, cultur and religion	36,5	3	7,7	1	0,0	0	18,3	5	1,6	1	12,0	99
09 Energi Fuel and energy	1,0	0	1,1	0	0,0	0	0,1	0	0,0	0	0,0	0
10 Jordbruk, skogsbruk och fiske Agriculture, forestry, fishing and hunting	3,8	0	3,8	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
11 Mineral, tillverkning bygg Mining, manufacturing and construction	0,8	0	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
12 Kommunikationer Transportation and communication	41,4	3	26,5	4	0,0	0	10,8	3	4,7	4	0,0	0
13 Andra näringslivsändamål Other economic affairs	25,2	2	18,6	3	0,0	0	6,8	2	0,0	0	0,0	0
14 Ofördelade offentliga utgifter Expenditures not classified	133,0	11	164,6	25	0,8	1	11,9	3	0,5	0	0,0	0
Totalt	1 214,3	100	659,2	100	123,2	100	349,6	100	134,6	100	12,1	100

Notes: ¹ Classification Of Functions Of Government.² Den offentliga sektorn är konsoliderad vilket resulterar i att delarna ej är summerbara till totalen.

Anm: Vissa belopp för 1999 är preliminära.

Källa: Statistiska centralbyrån, Nationalräkenskaperna.

2.4.2 Minskande utgifter för Bostäder och samhällsplanering

I 2.5 Tabell visas totala offentliga utgifter samt delen direktkonsumtion åren 1993-1997 fördelade efter ändamål. Direktkonsumtion benämns i NR de varor och tjänster, med socialt ändamål, som den offentliga sektorn köper från företagen och ger direkt till hushållen, t.ex. privat läkarvård, läkemedel, färdtjänst, privat daghemsverksamhet och friskolor.

Med utgångspunkt i de i tabellen redovisade värdena kan de olika ändamålen andelar av de totala utgifterna beräknas. Fördelningen mellan ändamålen har varit relativt stabil över redovisningsperioden, ca 42 procent har använts till social trygghet och ca 10 procent till både hälso- och sjukvård och utbildning och universitetsforsk-

ning. Även de ofördelade offentliga utgifterna, där räntorna på statsskulden utgör den största delen, har en andel på ca 10 procent av de totala utgifterna.

Av tabellen framgår att utgifterna för de ändamål som har med näringslivet att göra (ändamålen 09-13) har minskat över perioden. Deras andel av de totala utgifterna år 1993 var (med undantag för bankstödet) 8 procent, år 1997 var motsvarande siffra 6 procent. Utgifterna för ändamål Bostäder och samhällsplanering, har minskat kraftigt som följd av lägre räntesubventioner till bostadsbyggandet. Ändamål Allmänna offentliga tjänster har ökat över redovisningsperioden, från 7 till drygt 9 procent.

2.5 Tabell.

Totala offentliga utgifter inkl. direktkonsumtion¹ 1993-1997, mdkr, löpande priser.General government's total expenditures and social transfers in kind to households² 1993-1997, BSEK, current prices.

Ändamål COFOG ³	År 1993	1994	1995	1996	1997
01 Allmänna offentliga tjänster, <i>General public services</i>	52,9 ³	82,2	94,4	90,7	112,5
02 Försvar, <i>Defence</i>	41,1	40,5	39,6	41,5	41,2
03 Samhällsskydd mm, <i>Public order and safety</i> därav direktkonsumtion, <i>social transf. in kind to househ.</i>	24,3 0,9	25,9 0,8	27,1 0,9	28,4 0,8	27,0 0,8
04 Utbildning och universitetsforskning, <i>Education</i> därav direktkonsumtion, <i>social transf. in kind to househ.</i>	109,5 0,5	120,2 0,9	122,3 1,0	125,5 1,2	119,1 1,4
05 Hälsa- och sjukvård, <i>Health</i> därav direktkonsumtion, <i>social transf. in kind to househ.</i>	114,5 18,0	116,4 20,1	122,7 21,4	127,9 24,4	130,2 23,6
06 Social trygghet, <i>Social security and welfare</i> därav direktkonsumtion, <i>social transf. in kind to househ.</i>	475,5 9,1	498,3 11,4	507,2 13,2	501,3 13,2	508,5 12,9
07 Bostäder och samhällsplanering <i>Housing and community amenity</i>	54,2	47,0	44,0	41,4	34,1
08 Kultur och fritid mm, <i>Recreation, cultur and religion</i>	33,1	34,1	35,2	36,8	36,5
09 Energi, <i>Fuel and energy</i>	1,2	1,1	1,5	0,8	1,0
10 Jordbruk, skogsbruk och fiske <i>Agriculture, forestry, fishing and hunting</i>	8,3	8,2	4,5	3,5	3,8
11 Mineral, tillverkning, bygg <i>Mining, manufacturing and construction</i>	1,2	1,4	1,3	0,9	0,8
12 Kommunikationer, <i>Transportation and communication</i>	47,3	50,3	53,5	51,4	41,4
13 Andra näringslivsändamål, <i>Other economic affairs</i>	78,7 ⁴	32,0	33,2	27,1	25,2
14 Ofördelade offentliga utgifter, <i>Expenditures not classified</i>	94,6	111,0	126,6	127,4	133,0
Totala offentliga utgifter, <i>General government expenditures</i> därav direktkonsumtion, <i>social transf. in kind to househ.</i>	1 136,6 28,5	1 168,6 33,2	1 213,2 36,5	1 204,8 39,6	1 214,3 38,7

Noter: ¹ Varor och tjänster med socialt ändamål som den offentliga sektorn köper från företag.² Social transfers in kind related to expenditure on products supplied to households via market producers³ Classification Of Functions Of Government.**Anm:** Vissa belopp för 1999 är preliminära.**Källa:** Statistiska centralbyrån, Nationalräkenskaperna.